

CARMINA BURANA

DAINA APIE ATMAININGĄ LIKIMĄ

Atmainingas
tu, likime,
tarsi mėnesėlis¹:
tai iškilęs,
tai išdilęs, –
kaip gyvenimėlis!
Tai žaloja,
tai gyduolę
ant krūtinės deda,
kai ir turtą,
ir neturtą
tirpdo tarsi ledą.

Lyg koks ratas,
ristis pratęs,
atsitiktinume, tu:
ir vargingu,
ir turtingu
vis trumpam aš pabūnu,
nes bedalę
mano dalią
nuo manęs visad slepi –
vien dėl juoko
šiandien nuoga
nugara keliaut verti.

Nuo gausybės
ir dorybės
šiandien aš labai toli –
duoklę ydom
nematytom
iš manęs seniai renki.
Tad nelaukit
ir užgaukit
skambiają stygą kaip matai –
apraudokit
žmogų tokį
puolus atsitiktinai.

---

¹ Likimo, dalios, atsitiktinumo lyginimas su mėnuliu yra būdingas tiek antikinės literatūros pagoniškajai, tiek ir biblinei tradicijai, todėl prigijo ir Viduramžių poezijoje.

Valteris iš Šatijono
KALTNIMAI KURJAI

Smogsiu nuodėmėms visoms
nuosprendžiu eiliuotu.
Tau pasiūlo čia medaus,
o įduoda nuodą,
paausuotais dangalais
dangsto širdis juodas,
liūtų kailiais asilai
pasirodo nuolat.

Išorė su vidumi
nesutinka nuolat.
Liejas iš burnos medus,
o širdy – daug nuodo,
nes juk dar nėra medus,
kas juo atsiduoda:
vienas veidas – prie plaukų,
kitas – širdžiai duotas.

Ant liežuvio vis dora,
darbe – yda tūno,
paslepia balta spalva
juodą dvasios liūną.
Pradedą skaudėt galva –
skauda visą kūną,
persiduoda ir aitra
iš šaknies – viršūnei.

Nors pasauly ir pirma,
bet Roma – ne saulė:
iš čia eina ne šviesa –
užkratas pasauliui.
Ydos, vienos po kitų,
šičia karaliauja –
smirdi iš pačių gelmių
čia tarytum maurais.

Iš kiekvieno ir visų
atima čia turtą,
Romos kurija – gūdu! –
lyg koks antras turgus.
Joj senatorių vietas
perka, kas nedurnas,
ir už pinigus bet ką
gauna kaimo Jurgis.

Tad jei pašaukė tave
Romon vokatyvas,
kad pažemintų teisme
koks akuzatyvas,
pasirūpink, kad greta
būtų ir datyvas,
kad grąžintų į vietas
viską abliatyvas!

Jei kas kito čia arba
savo bylą veda,
turi nenumot ranka
į taisyklę seną:
jei neduosi pinigų,
liksi kaip ant ledo,
nes tik tą paskelbs teisiu,
kas į ranką deda.

Romų nuostatos vienos
laikos kuo griežčiausiai:
reikia čia ieškot tiesos
kuo pilniausiom saujom.
Kai ieškosi – išieškos,
duosi – tai pats gausi;
ką pasėsi iš pradžios,
tą paskui ir pjausi.

Prašymas čia su kyšiu
žengia lygia koja,
tad darbuokis, brole, kyšiu,
jei darbuotis nori;
netgi Tulijaus teisme
tau nereiks bijoti,
kai skatikas už tave
ims gražiai byloti.

Romos kurijoje visus
vien skatikas valdo,
dievina čia jo skaičius,
apvalumą, spalvą,
o kai pramuštos vien tik
juo romiečių galvos,
pats įstatymas ims tilt,
kai skatikas kalba.

Jei patepsi už akių
kokį nevidoną,
tai nėra Justinianu
ar šventais kanonais
niekas tau nebegrūmos,

nes apeina šonu,
kad tik gautų sau naudos,
čia bet kas kanoną.

Tik gobšystė čia viena
elgiasi kaip Parka:
rūpinas dosnaus gija,
šykštinčio – sukarpo.
Auksas vietoj Dievo čia,
markė – vietoj Marko,
gerbiama labiau skrynčia
nei kad Nojaus arka.

Jei pas popiežių eini,
tai turėk tolydžio:
vargšui nėr kas veikt pas jį –
tik davėją myli,
bet jei tavo dovana
bus per menko dydžio,
tau išdroš: „Aš ne šuva,
kad šį kaulą ryčiau!“

Popiežius juk pagrįstai
turi vardą šitą,
nes jis popinas mielai
tuo, ką turi kitas;
gališkai jį dar trumpiau
galim nusakyti:
„*Paga* markę, jei, brolau,
nori čia lankyti!“

Prašo popiežius, sargai,
bulininkai prašo,
kardinolai – apskritai
čia visi tik prašo!
Duosi tam, kitam, bet tau
dar vienam truks grašio,
ir turėsi eiti sau,
nieko ten nepešęs!

Kiekvienam davei, paskiau
dar visiems pridūrei;
prikišai, rods, lig viršaus –
jie viršaus dar žiūri!..
Tad, pilni drūti kapšai,
vykti Romon turit:
išpūstiems kapšams tenai
duos kaip mat mikstūros!

Iš pradžių tik pamaži

tavo kapšą krausto,
o tolyn tau vis daugyn
iš kapšelio traukia.
Kam daug plakti liežuviu? –
Kapšą ten galiausiai
užgula visi kartu
ir tuoj pat pasmaugia.

Bet titano kepenims
kapšas veik prilygsta:
dingsta kapšo turinys,
kad paskui sugrįžtų.
Tai žinodama, Roma
vargšą kapšą dyžia,
nes ištuštintas pas ją
lygmalas vėl grįžta.

Viskas primena joje
vaizdą aukštyn kojom:
valdo Hadas danguje,
o po žemėm – Jovis.
Buko gyvulio veide
čia taura atrodo
tarsi perlas koks mėšle
ar purvynėj drobė.

PAVASARIO PRADŽIA

Saulė pašvietė skaisčiau,
skelbdama aplinkui,
kad sugrįžo pagaliau
laikas nuotaikingas.
Jis pareiškė, kad tuojau
žemė taps derlinga,
tad lai skamba kuo garsiau
jam giesmė džiaugsminga!
Na, orkestre mūs, užgrok,
o užgrojęs ir pašok
pagal skambią natą!

Pasitraukus pagaliau
ir speigams, ir gruodui,
tyras oras vis stipriau
šiluma kvėpuoja.
Gaiviai rasai iš dangaus
ant žemelės puolant
darosi derlus tuojau
storas dirvos sluoksnis.
Na, orkestre mūs, užgrok,

o užgrojęs ir pašok
pagal skambią natą!

Saulė blaustėsi prieš tai,
o dabar vėl žėri,
menkė žiemą spinduliai
šyla ir stiprėja,
mus užversdavę sniegai
gaišta net šešėly,
ir sausa žemelė štai
vėl gražiai atžėlė.

Na, orkestre mūs, užgrok,
o užgrojęs ir pašok
pagal skambią natą!

Veda vis kitas balsu
daineles lakštutė,
džiaugias žiedkėliu laiku
linksmas vieversiuokas.
Nors sukriošus, tuo metu
siaučia net senutė,
valiūkauja su džiaugsmu
kiekviena jaunutė.

Na, orkestre mūs, užgrok,
o užgrojęs ir pašok
pagal skambią natą!

DAINA APIE PILVĄ

Epikūras garsiai šaukia:
„Pilnas pilvas jaučias saugiai!“
Taigi pilvas – dievas mūsų! –
Šaukias jo mana marmūzė.
Jo šventovė – tai virtuvė,
iš kur virsta skanūs dūmai.

Šitas baisiai geras dievas
alkanas nebūna niekad,
dar prieš pusrytį ankstyvą
jis jau riaugėja nuo vyno,
o jo stalas ir ąsočiai –
laimė amžina besočiui.

Lygi šito dievo oda
tarsi butelis vienoda.
Skrustai jo sveikai įraudę,

nes nuo ryto jis pietauja,
o kai jam pakyla gysla,
tai tokia ilga – kaip tįsia.

Dievo apeigos bus pilnos
ėmus burbuliuoti pilvui:
skrandis urzgia, skrandis skundžias
kai midus ir vynas rungias;
ir gyvenimas – kaip pūkas,
kai jis apie pilvą sukas.

Pilvas kalba: „Niekas kita
man nerūpi, o tik šitai:
kad prie gėrimo ir valgio
niekad nepatyręs alkio
ir numigt, ir pailsėti
aš ramybėje galėčiau.“

Vertė Sigitas Narbutas

Vagantų poezija. Carmina Burana, sudarė Sigitas Narbutas, Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2003,
p. 23, 25, 49, 51, 52, 55, 57, 59, 61, 125, 127, 267, 269.